

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

De actione creaturæ corporalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

tiam, & facultatem; nullum autem factum possit excedere potentiam diuinam, vtpotè infinitam, ac respectu cuius quodlibet factum est minimum, iuxta illud Isai. 40. *Ecce gentes, quasi stilla similes, & quasi momentum statera reputate sunt*, miraculum dicitur ex eo, quod excedat potentiam, & facultatem naturæ: sed tripliciter possunt aliqua excedere potentiam, & facultatem naturæ: ergo possunt dari tres gradus miraculorum. Probat, & explicatur minor. Primo enim potest aliquid excedere potentiam, & facultatem naturæ quoad substantiam facti, vt quod duo corpora penetrantur, quod Sol retrocedat, quod corpus humanum glorificetur dotibus gloriosis, quod natura humana vniatur hypostaticè Verbo diuino: & ista miracula tenent primum, & supremum gradum. Secundo potest aliquid excedere facultatem, & potentiam, non quantum ad id, quod fit, sed quantum ad id, in quo fit, vt resuscitatio mortui, & illuminatio cæci. Potest enim natura dare vitam animalis, & homini, sed non mortuo, & potest dare visum, sed non cæco: & ista miracula, tenent secundum, & medium gradum. Tertio potest aliquid excedere potentiam, & facultatem naturæ quoad modum, & ordinem, quo fit: e.g. cum ægrotus naturaliter curabilis paulatim, diuina virtute curatur in instanti, talis curatio excedit facultatem naturæ solum secundum modum, quo fit: cum vt narratur 1. Reg. 12. & 18. & 3. Reg. 18. & 45. ad preces Samuelis, & Eliæ aer statim densatus est in nubes, & pluuiam, talis densatio excessit facultatem naturæ quoad modum: & hæc tenent tertium, & infimum gradum miraculorum. Hinc concluditur vnum miraculum posse esse maius alio, quia vnum magis, quam aliud potest excedere facultatem, & potentiam naturæ, ideoque Christus Io. 14. dixit. *Opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.*

De actione creaturæ corporalis.

QVÆSTIO CCLXXXVI.

Vtrum aliquod corpus sit actiuum, & in materia corporali dentur aliquæ rationes seminales?

S. Th. qu. 115. ar. 1. 2.

1. **P**ostquam Sanctus Thomas quæst. 105. egit de mutatione, qua creaturæ mutantur à Deo, & quæst. 106. ac sequentibus vsque ad quæst. 114. inclusiue de mutatione, qua creaturæ mutantur per actiones creaturæ spiritualis, hoc est Angelorum tum bonorum tum malorum quæst. 115. disputat de actione creaturæ corporæ.

2. **A**rticulo igitur primo quærit, vtrum

aliquod corpus sit actiuum?

Respondet affirmatiue iuxta doctrinam Dionysij, qui cap. 2. de cœlesti hierarchia, enumerans proprietates corporei ignis, dicit: *ad susceptas materias manifestat sui ipsius magnitudinem, & actiuus, & patiens.* Sed quia doctrinam huius articuli proposui lib. 4. philosoph. qu. 18. in qua examinaui, vtrum creaturæ sint causæ aliquorum effectuum in argumento 4. 5. 6. 7. & 8. & quæst. 21. & 22. eiusdem libri examinaui vtrum, & quomodo accidentia sint instrumenta in productione substantiæ, & corpora cœlestia sint instrumenta Intelligentiarum mouentium, nihil hoc loco est addendum.

3. **A**rticulo secundo quærit, vtrum in materia corporali sint aliquæ rationes seminales?

Respondet affirmatiue iuxta S. Augustinum, qui lib. 3. de Trinitate cap. 8. dicit, quod *omnium rerum, quæ corporaliter, visibiliterque nascuntur, occulta quadam semina in istis corporeis mundi huius elementis latent.*

4. **V**t explicet hanc doctrinam S. Augustini, aduertit Sanctus Thomas, quod vt docet Aristoteles 2. de anima tex. 49. denominationes sumi solent à perfectiori: & quia corpora viuientia sunt perfectiora reliquis, ideo denominationes corporum solent sumi à corporibus viuentibus: e. g. vt Aristoteles docet lib. 5. metaphys. t. 5. nomen naturæ primo impositum est ad significandam generationem viuentium, quæ dicitur natiuitas. Quia verò viuientia generantur ex principio coniuncto, vt fructus ex arboris, cui coniungitur, & hæc ex matre, cui colligatur, ideo nomen naturæ tractum est ad significandum quodlibet principium motus, quod est in eo, quod mouetur.

5. **H**oc supposito, manifestum est, quod principium actiuum, & passiuum generationis rerum viuentium sunt semina, ex quibus viuientia generantur: sed nomina ex corporibus viuentibus trahi solent ad reliqua corpora: ergo conuenienter Augustinus virtutes actiuas, & passiuas, quæ sunt principia generationum, & motuum naturalium etiam in corporibus non viuentibus, vocauit rationes, ac virtutes seminales. Iste virtutes seminales possunt considerari, in quantum diuerso modo existunt. Primo enim, vt docet Augustinus lib. 6. de Genesi ad litt. cap. 10. & 18. sunt principaliter, & originaliter in essentia diuina, ac in Verbo Dei. Secundo sunt in elementis mundi, sicut in causis vniuersalibus, in quibus simul ab initio productæ sunt. Tertio sunt in iis, quæ ex vniuersalibus causis successiue suis temporibus producantur. Quarto denique, sunt in seminibus, quæ producantur ex animalibus, & plantis. Semina rursus comparantur ad alios effectus particulares, sicut causæ primordiales ad primos effectus producendos.

6. **Q**uæritur primo, quare cum rationes signi-

significent aliquid habens esse spirituale, & intentionale, virtutes seminales, quæ existunt in corporibus solum materialiter, & corporaliter, vocentur rationes?

Respondet Sanctus Thomas in respons. ad 1. quod vocantur rationes per comparationem ad suam originem, siquidem derivantur à rationibus idealibus existentibus spiritualiter in mente diuina, in quibus ideis omnia corpora, & materialia existunt spiritualiter, & intentionaliter.

7. Quæritur secundo, quo pacto verificetur dictum Augustini, qui lib. 3. de Trinit. cap. 8. dicit, quod demones quædam opera faciunt adhibendo quædam semina, quæ in elementis cogoscunt.

Respondet in resp. ad 2. quod quædam virtutes actiue, & passiue sunt in aliquibus partibus corporalibus: demones autem, qui cognoscunt, in quibus partibus corporum existant tales virtutes, dum illas partes corporum adhibent, & applicant per motum localem, dicuntur adhibere, & applicare semina ad quosdam effectus efficiendos.

8. Quæritur tertio, vtrum nomine seminum intelligantur solæ virtutes actiue, an etiam virtutes passiue.

Respondet in resp. ad 3. quod quia non solum semen maris est principium generationis animalis, sed etiam vocatur semen id, quod ex parte foemine concurrat passiuè ad generationem, ideo sub feminibus comprehenduntur non solum virtutes actiue, sed etiam virtutes passiue existentes in corporibus.

9. Quæritur quarto, vtrum rationes seminales sint etiam rationes causales?

Respondet in resp. ad 4. ex verbis Augustini satis inferri, quod sicut semen est quædam causa, sic rationes seminales sunt etiam causales. Augustinus enim lib. 3. de Trinit. cap. 9. dicit, quod sicut matres grauidæ sunt foetibus, sic ipse mundus est grauidus causis nascentium: ergo sicut semina, quibus matres grauidæ sunt foetibus, sunt causæ foetuum, sic semina, quibus mundus est grauidus nascentibus, sunt causæ nascentium, ac proinde rationes seminales sunt etiam causales. Addit rationes ideales existentes in mente Dei esse propriè causales, non autem esse propriè seminales. Ratio est, quia semen est principium non separatum, sed coniunctum effectui: sed rationes ideales existentes in Deo sunt separatæ ab effectibus creatis: ergo licet sint propriè causales, non sunt propriè seminales.

10. Quæritur quinto, in quo sensu miracula dicantur fieri præter rationes seminales?

Respondet in resp. ad 4. quod dicuntur fieri præter virtutes actiuas naturales, & præter virtutes passiuas proportionaliter correspondentes virtutibus actiuis naturalibus, applicando virtutes actiuas naturales suis naturalibus passiuis. At mira, quæ fiunt à dæmo-

nibus, fiunt applicando actiua naturalia suis passiuis, ideoque fiunt per virtutes seminales, & propriè non sunt miracula. At miracula non fiunt præter rationes ideales existentes in mente diuina, nec præter virtutes passiuas creaturis inditas, vt Deus possit ex creaturis facere quod voluerit, quæ virtutes pertinent ad potentiam obedientialem.

QVAESTIO CCLXXXVII.

Vtrum corpora caelestia sint causæ eorum, quæ fiunt in inferioribus, & etiam humanorum actuum, & agant in ipsos demones?

S. Th. quæst. 115. art. 3. 4. & 5.

1. **A**rticulo tertio quærit, vtrum corpora caelestia sint causæ rerum, quæ fiunt in inferioribus.

Respondet affirmatiue. Probat primo auctoritate Augustini, & Dionysii. S. Augustinus enim lib. 3. de Trinit. cap. 4. dicit: Corpora crassiora, & inferiora per subtiliora, & inferiora quodam ordine reguntur: & Dionys. cap. 4. de diuinis nominibus dicit, quod lumen Solis ad generationem sensibilium corporum confert, & ad vitam ipsam mouet, & nutrit, & auget, & perficit.

2. Probat secundo ratione. Multitudo enim procedit ab vnitatem: sed immobile vno modo se habet, mobile autem se habet pluribus modis, ac proinde immobile se habet ad mobile, sicut vnum ad plura: ergo omnis motus procedit tandem ab aliquo immobili, vt etiam Aristoteles docet 8. physic. t. 45. & 12. metaph. t. 29. ergo ex corporibus, quæ magis sunt immobilia sunt causæ magis mobilium: sed corpora caelestia, cum sint mobilia solum localiter, sunt magis immobilia, quam corpora inferiora, quæ non solum sunt mobilia localiter, sed etiam motibus alterationis, generationis &c. ergo corpora caelestia per suum motum localem, & vniuersalem causant omnes motus varios, & difformes corporum inferiorum. Videri possunt quæ de hoc puncto dixi in philosophia lib. 4. in tract. de celo, quæst. 8. & 9. in quibus examinaui, vtrum celum agat in inferiora per lumen, & influentias, & vtrum motus celestis sit primus motus, & causa cæterorum motuum?

3. Quæritur primo, in quo sensu Damasc. lib. 2. de fide cap. 7. dicat: Nos autem dicimus, quod ipsa nimirum corpora caelestia, non sunt causæ alicuius eorum, quæ corrumpuntur, signa autem sunt magis imbrum, & aeris transmutationis.

Respondet Sanctus Thomas in respons. ad 1. quod quia illi, qui asseriebant corpora caelestia esse Deos, putabant illa esse primas

primas causas generationum, corruptionum, & aliorum effectuum inferiorum, Damascenus hoc negat: at non inficiatur corpora coelestia esse causas secundas inferiorum.

4. Quæritur secundo, quare ad generanda inferiora non sufficiant agentia inferiora præsertim contraria, nimirum, calida, & frigida, qualia sunt elementa?

Respondet in resp. ad 2. quod si inferiora differrent solum per hoc, quod essent calida, vel frigida, qualitates actiue elementorum sufficerent ad generationes inferiorum. Sed quia calor, frigus, aliæque qualitates actiue elementorum sunt solum dispositiones ad formas substantiales corporum, materia autem non sufficit ad agendum, ideo ultra calorem, frigus &c. ponendum est aliud principium actiuum formarum substantialium. Et quidem Platonici posuerunt ideas, seu formas separatas, per quarum participationem inferiora consequerentur formas substantiales. Sed contra hanc sententiam est: nam ideas ponuntur immobiles, ac semper eodem modo se habent: sed idem eodem modo se habens semper facit idem: ergo ideas non possunt esse causæ varietatis generationum, & corruptionum. Ideo Aristoteles lib. 2. de Generat. text. 56. & sequentibus docet præter principium immobile ponendum esse aliquod principium actiuum mobile, quod per suam absentiam, & præsentiam causet varietatem, & vicissitudinem generationum, quod principium mobile est corpus coeleste, ut ex professo explicauimus in philosophia in Tract. de celo, quæst. 9. Ideo quidquid in his inferioribus generatur, & mouet ad speciem, operatur ut instrumentum corporis coelestis, iuxta illud Arist. 2. physic. text. 25. & 26. *Sol, & homo generant hominem.* Hæc autem magis explicauimus in philosophia tum locis citatis, tum in lib. de Gener. quæst. 21. & 22. examinantes, utrum, & quo pacto accidentia sint instrumenta in productione substantiæ; & utrum corpora coelestia sint instrumenta Intelligentiarum mouentium?

5. Quæritur tertio, quo pacto cum agens producat sibi simile, corpora coelestia, quæ non sunt similia corporibus inferioribus, nec cum illis conueniunt in qualitatibus alteratiuis caloris, frigoris &c. sint causæ productiue corporum inferiorum?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 3. corpora coelestia esse similia corporibus inferioribus, non similitudine speciei, & vniuersæ, sed æquiuocè, in quantum sua vniuersali virtute continent in se quidquid in inferioribus generatur, secundum quem modum dicimus etiam omnia esse Deo similia.

6. Opponitur ex Augustini lib. 5. de Ciuit. cap. 6. nihil magis est corporeum, quam corporis sexus: ergo sexus deberet causari à corporibus coelestibus: sed non causatur à corporibus coelestibus, ut patet ex eo, quod quorum geminorum sub vna constellatione

natorum vnus est masculus, alter femina: ergo.

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 4. easdem constellationes causare diuersos effectus iuxta diuersam dispositionem materiæ: sed aliquando vna pars materiæ est sufficienter disposita ad masculum, alia pars ad feminam: ergo ex vna parte materiæ generatur masculus, ex alia generatur femina. Hinc Augustinus lib. 5. de Ciuit. cap. 6. impugnat diuinationem per astra: siquidem effectus constellationum variantur in corporibus propter diuersam dispositionem materiæ: ergo ex constellationibus non possunt certò diuinari effectus etiam naturales constellationum, puta vtrum sit nasciturus masculus, vel femina.

7. Articulo quarto quærit, vtrum corpora coelestia sint causæ actuum humanorum.

Respondet, quod possunt indirectè, & per accidens, non autem directè, & per se causare actus humanos, ideoque Damasc. lib. 2. de Fide cap. 7. dicit, quod corpora coelestia humanorum actuum nequaquam sunt causa. Ratio est, quia corpora non possunt directè agere in substantias spirituales, qualis est anima rationalis. Doctrinam huius articuli explicauimus in philosophia in Tractatu de celo qu. 8. conclus. 2. ac 3. & 4. argumento, & in eorum responsionibus.

8. Articulo quinto quærit, vtrum corpora coelestia possint agere in demones?

Respondet circa demones fuisse tres præcipuas opiniones. Prima quorundam peripateticorum, qui dixerunt demones non esse, nec aliquid operari, sed ea, quæ tribuuntur demonibus, fieri per artem necromanticam, virtute corporum coelestium. Iuxta hanc opinionem Porphyrius relatus ab Augustino lib. 10. de Ciuitate cap. 11. dixit. *Etiā obseruatis in Cæli conuersione motibus syderum fabricari in terra ab hominibus potestates idoneas varijs effectibus exequendis.*

9. Reijcitur hæc opinio, quæ manifestè est falsa. Constat enim experientia multa per demones fieri, ad quæ faciendâ non sufficeret virtus corporum coelestium, ut cum arreptitijs, seu energumeni loquuntur lingua ignota, cum recitant versus, & auctoritates, quas nunquam seruerunt, cum necromantici faciunt, ut statua loquantur, moveantur &c. &c.

10. Secunda opinio est Platonicorum, qui conuicti his experientijs docuerunt dari demones, sed asseruerunt illos non esse substantias spirituales corporibus carentes, sed esse animalia corpore aerea, animo passiuâ, ut existimauit Apuleius relatus ab Augustino lib. 8. de Ciuit. cap. 16. Iuxta hanc opinionem dicendum esset, quod sicut corpora coelestia possunt agere in animas rationales, non quidem directè, & per se, sed indirectè, & per accidens, ut explicatum est num. 7. sic possunt agere in spiritus demonum, non directè, sed solum indirectè, alterando eorum corpora aerea

aeræ; sed quia cum Sancto Thoma quæst. 51. art. 2. diximus supra quæst. 129. Angelos, & dæmones esse penitus immateriales, & corpore carentes, consequenter dicendum est corpora cœlestia, ne indirectè quidem posse agere in dæmones, utpotè carentes potentijs corporeis, & organicis.

11. Dices: si corpora elementaria, vel cœlestia ne indirectè quidem possunt agere in dæmones, quare dæmones attrahuntur, vel arcentur quibusdam herbis, verbis, lapidibus,figurationibus &c. ut docet Porphyrius apud Augustinum lib. 10. de Ciuit. cap. 21. Præterea quare Magi, seu Necromantici ad dæmones inuocandos obseruant certas constellationiones; Lunatici vexantur à dæmonibus secundum certa quædam incrementa Lunæ, ut patet Matth. 4. & 17.?

12. Respondet apud Sanctum Thomam hoc art. 5. in respon. ad argumenta Augustini lib. 12. de Ciuit. cap. 6. quod dæmones alliciuntur per varia genera lapidum, herbarum, lignorum, animalium, non ut animalia cibis, sed ut spiritus signis, in quantum scilicet hac eis exhibentur in signum diuini honoris, cuius ipsi sunt cupidi. Non igitur vlla corpora elementaria, vel cœlestia habent vllam vim actiuam in dæmones, licet illi ex quodam pacto tacito, vel expresse, dum in signum diuini honoris, quædam corpora exhibentur, liberè exerceant quasdam operationes. Dæmones à Magis inuocati sub certis constellationibus veniunt, & faciunt quasdam actiones propter duo: primo ut inducant in errorem, quod in stellis est aliquod numen: secundo quia sub certis constellationibus materia corporalis est magis disposita ad recipiendas actiones, quas dæmones debent circa talem materiam exercere. Ex proportionalibus rationibus vexant lunaticos in incrementis Lunæ, primo ut infament creaturam Dei, ut docent D. Hieronymus, & Chrysostomus; secundo quia cerebrum, quod est humidissima pars Animalis, ut docet Aristoteles, maxime subiacet operationi Lunæ, quæ dominatur rebus humidis, ideoque in incrementis Lunæ est magis dispositum ad recipiendas operationes, quibus dæmones turbant hominis phantasiam.

QVAESTIO CCLXXXVIII.

Virum corpora cœlestia imponant necessitatem his, quæ eorum actioni subduntur?

S. Thom. quæst. 115. art. 6.

1. **A**rticulo sexto quærit, vtrum corpora cœlestia imponant necessitatem his, quæ eorum actioni subduntur?

Respondet, quod si intellectus, & voluntas essent potentie organicæ, ac corporeis or-

ganis alligatæ, ut quidam docuerunt, asserentes intellectum esse quemdam sensum, ex necessitate sequeretur quod corpora cœlestia, directè, & per se agerent in intellectum, & voluntatem (siquidem directè, & per se agunt in omnia corpora) ac proinde essent causæ per se electionum, & actuum humanorum: & quia id, quod in inferioribus fit ex impressione corporum cœlestium, fit naturaliter, & non liberè, sequeretur vltèrius, quod homo non liberè, sed naturali instinctu ageretur ad suas actiones, sicut cætera animalia, in quibus non sunt nisi vires corporeis organis alligatæ, ac proinde homo non esset liberi arbitrij, sed haberet actiones determinatas, sicut & cæteræ res naturales: quæ manifestè sunt falsa, & conuersationi humanæ contraria. Cum ergo constet intellectum, & voluntatem non esse actus organorum corporeorum, ut probatum est quæst. 31. de anima, corpora cœlestia non sunt causa per se humanorum actuum, nec illis necessitatem imponunt. Hinc sequitur, quod sicut homo per liberum arbitrium potest impedire in se ipso effectus, ad quos inclinatur à corporibus cœlestibus, sic potest illos impedire in alijs rebus, ad quas hominis operatio potest se extendere, puta potest per agriculturam impedire, ne ager aliquis siluescat &c.

2. Sed quia causæ naturales non habent liberum arbitrium, quo possint impedire operationem corporum cœlestium, videtur, quod saltem omnes effectus causarum naturalium, eueniant ex necessitate, ut docuerunt quidam antiqui. Hanc opinionem rejicit Aristoteles lib. 6. Metaph. tex. 5. quoad duo, quæ supponuntur. Primo enim non est verum, quod posita quacumque causa naturali, necesse sit effectum poni: nam dantur aliquæ causæ naturales determinatæ ad producendos suos effectus, non semper, & necessariò, sed plerumque, eo pacto, quo homo generat hominem, non semper, sed plerumque: ergo non producant suos effectus ex necessitate. Potest responderi tales causas aliquando non producere effectus suos propter impedimentum: sed hoc ipsum impedimentum ponitur necessariò: ergo cum impediuntur, necessariò impediuntur, cum non impediuntur, necessariò non impediuntur, ac necessariò producant suum effectum. Ideò dicendum, quod licet omne, quod est per se, habeat causam, tamen non omne, quod est per accidens, habet causam, sed sicut quod est per accidens, verè non est vnum, sic verè non est ens, ac verè non habet causam: sed sæpè impedimentum est ens per accidens, cum sit concursus accidentalium plurium rerum: ergo sæpè impedimentum non habet causam, ex qua sequatur ex necessitate, & sic effectus impedimenti nõ sequitur ex necessitate, ac nõ est necessarius, sed fortuitus, & casualis respectu causarum secundarum, licet non sit fortuitus, & casualis respectu Dei, ut explicatum est qu. 17.

Kkkkk

Phy:

810 De humana actione docendi.

Physic. de fortuna, & casu. Ideo Aristoteles lib. de somno, & vigilia dicit, quod neque eorum, quæ in corporibus sunt, signorum celestium, velut aquarum, & ventorum, inconueniens est multa non euenire.

QVAESTIO CCLXXXIX.

Vtrum fatum sit aliquid existens in rebus creatis immobile, & cui omnia subdantur?

8. Thom. quest. 116. art. 1. 2. 3. & 4.

1. **Q**uia aliqui existimarunt dari fatum, ac nihil aliud esse, quam dispositionem corporum celestium, hoc est syderum, ideo Sanctus Thomas disp. 116. agens de actione corporum celestium disputat etiam de fato. Quia rursus à multis fato tribuuntur omnes effectus fortuiti, & casuales, agit simul de casu, & fortuna. Sed quia doctrinam huius questionis satis explicaui quest. 17. physicæ, quæ est de fortuna, casu, & fato, ideo nihil hic addendum.

QVÆSTIO CCXC.

Vtrum vnus homo possit docere alium hominem, & etiam Angelum?

8. Th. qu. 117. art. 1. & 2.

1. **P**ostquam Sanctus Thomas egit de actione creaturarum spiritualium, & corporalium, tribus ultimis questionibus primæ partis, nimirum quest. 117. 118. & 119. agit de actione hominis, qui compositus est ex corpore, & anima rationali, quæ est spiritus.

2. Articulo igitur primo quest. 117. quaerit, vtrum, & quomodo vnus homo possit docere alium hominem?

Respondet circa modum, quo vnus homo docet alium, communicando illi scientiam, plures fuisse sententias. Prima fuit Auerrois, qui in Comm. lib. 3. de anima tex. 5. vt cum Sancto Thoma qu. 76. art. 2. diximus quest. 226. num. 5. docuit intellectum possibilem, quo nimirum homo intelligit, non multiplicari secundum multiplicationem corporum humanorum, sed esse vnicum omnium hominum, & per consequens, quod cum vnus homo docet alium, docens non causat in discente scientiam numero diuersam, nec species intelligibiles numero diuersas, sed communicat illi eandem numero scientiam, quam docens habet, ac mouet illum ad ita ordinanda phantasmata, vt per talem ordi-

nationem anima discantis sit disposita ad recte intelligendum, & ad bene vtendum speciebus intelligibilibus, quas habuit ab initio.

3. Hæc opinio in aliquo est vera, in aliquo est falsa. Est vera, in quantum asserit scientiam magistri, ac discipuli esse eandem, ex parte obiecti: siquidem eadem veritas scitur à magistro, & à discipulo. At falsa est, in quantum asserit vnum numero esse intellectum possibilem omnium hominum, ac eandem numero species intelligibiles, ac scientias esse in omnibus hominibus, ac differre solum secundum phantasmata, Vt enim supra quest. 226. num. 5. & quest. 231. num. 7. & in philosophia quest. 32. de anima ex Sancto Thoma hac 1. par. quest. 76. art. 1. & qu. 79. art. 5. diximus, intellectus possibilis, & agens, & consequenter species intelligibiles multiplicantur secundum multiplicationem corporum humanorum.

4. Secunda sententia fuit Platonis, & Platoniorum, qui vt cum Sancto Thoma qu. 84. art. 3. & 4. diximus quest. 239. num. 10. & quest. 240. num. 1. docuerunt species intelligibiles, & scientias ab initio imprimi animæ ab ideis, seu speciebus, & formis separatis per se existentibus, sed animam per vñionem cum corpore impediri, ne possit liberè considerare ea, quorum habet species. Iuxta hanc sententiam discipulus à magistro non addiscit scientiam de nouo, sed solum excitatur ad considerandum ea, quorum habet scientiam, ac species, ac proinde addiscere nihil aliud est, quam reminisci. Proportionaliter existimarunt agentia naturalia disponere solum accidentaliter materiam ad formas, formas verò substantiales imprimi materiæ ab ideis.

5. Reijcitur hæc opinio. Supponit enim intellectum animæ ab initio habere naturaliter species intelligibiles impressas ab ideis: sed vt cum Aristotele lib. 7. de anima tex. 34. diximus quest. 239. num. 11. intellectus humanus naturaliter non habet villas species intelligibiles, sed est sicut tabula rasa, in qua nihil est scriptum, & paulatim de nouo acquirit species intelligibiles obiectorum, & constituitur velut tabula, vel liber, in quo multa sunt scripta: ergo &c. Vide Sanctum Thomam qu. 84. art. 3.

6. Dicendum igitur, quod docens causat scientiam in addiscente, reducendo illum de potentia in actum, vt dicitur 8. physic. tex. 32.

7. Vt explicetur, & probetur conclusio, supponendum primo, quod ex effectibus, qui sunt à principio exteriori, quidam solum sunt ab exteriori principio, ac non possunt esse à principio interiori; quidam autem ita sunt à principio exteriori, vt possint etiam aliquando esse à principio interiori. Ex gr. forma domus, aut templi ita est ab arte, tanquam ab exteriori principio, vt nunquam possit esse à principio interiori. At sanitas, licet aliquando

do sit ab arte medicandi, tanquam à principio exteriori, tamen potest etiam esse ab ipsa natura animalis, non concurrente arte medicandi.

8. Supponendum secundo, quod circa sanitatem, aliosque effectus, qui possunt esse tum ab arte, tanquam à principio exteriori, tum à natura tanquam à principio interiori, duo sunt attendenda. Primum est, quod ars in sua operatione imitatur naturam. Sicut enim natura sanat ægrotum, alterando, digerendo, & extrahendo materiam, puta humores causantes morbum, ita & ars. Secundum est, quod principium exterius operatur, non sicut agens principale, sed sicut adiuvans principium interius, quod est agens principale, confortando ipsum, & ministrando ipsi instrumenta, & auxilia, quibus natura utatur ad effectum producendum. Ex-gr. medicus, qui est principium extrinsecum sanitatis, confortat naturam, & adhibet ei cibos, & medicamenta, quibus principium intrinsecum, hoc est natura, utatur ad efficiendam sanitatem.

9. Supponendum tertio scientiam posse acquiri, & causari tum à principio interiori, tum à principio exteriori. Acquiritur à principio interiori, cum acquiritur per inventionem, ut cum quis, nullo discente, inuenit demonstrationem alicuius veritatis, qua constituitur illam sciens. Acquiritur à principio exteriori, cum quis scientiam aliquam addiscit à magistro. Sed explicandum, quo pacto scientia à principio interiori acquiratur per inventionem.

10. Ut id explicetur, supponendum quarto, quod unusquisque habet naturaliter principium scientiæ, hoc est lumen naturale intellectus, per quod cognoscit aliqua principia vniuersalia per se nota omnium scientiarum, puta quod totum est maius sua parte; quod non potest idem simul esse, & non esse &c. Cum autem principia ista per se nota applicat aliquibus particularibus, quorum memoriam, vel experimentum accipit per sensum, ex principiis vniuersalibus, tanquam ex maiori, & ex particularibus, tanquam ex minori iam notis, infert conclusionem antea ignotam, procedens ex notis ad ignota. Quia ergo ars imitatur naturam, ut diximus num. 6. in secundo supposito, docens ex his, quæ discipulus ante nouerat, ducit eum in cognitionem eorum, quæ ignorabat, ideoque Aristoteles 1. poster. tex. 1. dicit, quod omnis doctrina, & omnis disciplina ex præexistente fit cognitione.

11. Si verò quærat, quo pacto docens ex præcognitis à discipulo possit illum ducere ad cognitionem ignotorum, dicendum, quod potest ducere dupliciter. Primo potest illi proponere propositiones aliquas minus vniuersales, quarum veritatem ex præcognitis potest discipulus cognoscere, & sic paulatim discipulum ducere ad cognitionem veritatis antea illi ignotæ, vel potest illi proponere ali-

qua exempla sensibilia, vel similia, vel opposita, per quæ manuducatur ad cognitionem veritatis, ignotæ. Secundo potest confortare intellectum addiscantis, proponendo discipulo principiorum, & veritatum iam notarum ordinem ad veritates ignotas, quem ordinem discipulus per suam virtutem collatiuam, & comparatiuam non posset ex se deprehendere, ac proinde non posset conclusiones ex principiis inferre. Proponere veritates ante notas, sic illas combinando, ut appareat ex illis sequi veritates ante ignotas, est conclusiones demonstrare, & per demonstrationem causare scientiam conclusionum, ideoque Aristoteles 1. poster. tex. 5. dicit, quod demonstratio est syllogismus faciens scire. Patet ex his vnum hominem posse docere alium, & explicatum est, quo pacto possit docere. Videri possunt, quæ de hoc puncto dixi quæst. 66. logicæ, & quæ dixi supra quæst. 193. agens de illuminatione, qua vnus Angelus docet alterum.

12. Quæritur primo, in quo sensu docere sit proprium Dei, iuxta illud Christi Matth. 23. Nolite vocari Rabbi. Vnus est enim magister vester: quæ verba glossa explicans dicit: ne diuinum honorem hominibus tribuatis.

Respondeo, quod sicut cum quis sanat, natura est principalis causa sanitatis, medicus autem solum adhibet exterius ministerium, quo naturam adiuvat, sic cum quis addiscit, lumen intellectuale est principalis causa scientiæ, homo autem docens, adhibendo exterius ministerium, adiuvat lumen intellectuale; sed Deus sicut dat, & conseruat naturam, quæ est principalis causa sanitatis, sic dat, & conseruat in homine lumen intellectuale, quod est causa scientiæ: ergo Deus est prima, & principalissima causa sanitatis, & scientiæ, ideoque sicut psal. 101. de Deo dicitur, qui sanat omnes infirmitates tuas, sic psal. 93. dicitur, qui docet hominem scientiam. Esse igitur magistrum, dando, & conseruando in homine, & Angelo lumen intellectuale, est proprium Dei.

13. Quæritur secundo, vtrum cum docens, per scientiam, quam habet, causat in altero similem scientiam, agat per suam scientiam, tanquam per qualitatem actiuam, & productiuam similis scientiæ, eo pacto, quo cum calidum calefacit, agit per calorem, tanquam per qualitatem actiuam, & productiuam caloris similis.

Respondeo negatiue. Nam qui docet alterum non communicat alteri scientiam per modum agentis naturalis, sed agit per scientiam, tanquam per principium, quo dirigitur ad proponendas alteri veritates antea notas ita ordinatè, ut ex ijs manuducatur ad inferendas, & cognoscendas alias veritates antea non notas. Malè igitur Auerroes ex nostra sententia infert sequi scientiam esse qualitatem actiuam similis scientiæ, sicut calor est qualitas actiua similis caloris. Magister

Kkkkk 2

ergo

ergo docendo, non causat in discipulo lumen intellectuale, nec directè causat species intelligibiles, sed loquendo, proponit illi res novas in vniuersali, & sub quadam confusione, ex quibus manuducitur ad easdem cognoscendas distinctè, & in particulari. Vide dicta quæst. 66. logicæ in resp. ad 6.

14. Articulo secundo quærit, vtrum homines possint docere Angelos.

Respondet, quod de rebus diuinis ab hominibus Angeli nunquam illuminantur, cogitationes tamen, & secreta suorum cordium homines Angelis per modum locutionis manifestare possunt, quæ secreta cordium scire Dei solius est, vt cum eodem S. Thoma q. 55. art. 4. diximus quæst. 155.

15. Probat: nam ex dictis quæst. 194. cum Sancto Thoma quæst. 107. art. 2. inferiores Angeli loqui quidem possunt superioribus Angelis, manifestando eis suas cogitationes, ac sua secreta, sed de rebus diuinis superiores ab inferioribus nunquam illuminantur, aut docentur: sed supremi homines in natura sunt inferiores etiam infimis Angelis, iuxta illud Christi Matth. 11. *Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista: sed qui minor est in regno celorum, maior est illo: ergo.* Ideo Dionysius cap. 4. de diuinis nominibus dicit, quod omnes diuina illuminationes deferuntur ad homines, mediantibus Angelis, ex quo sequitur, quod non deferuntur ad Angelos, mediantibus hominibus.

16. Opponitur illud Apostoli ad Eph. 3. *Vt innotescat principibus, & potestatibus in celestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei: ergo per prædicationem Pauli innotuit Ecclesiæ coelesti, hoc est Angelis, multiformis sapientia Dei.* Hic locus Apostoli examinatus est à nobis ex professo quæst. 157. num. 19. & sequentibus, ideoque nihil hic est addendum.

17. Addit Sanctus Thomas, quod dum aliqui homines, puta Apostoli, dicuntur instrui immediatè à Verbo Dei, iuxta illud Pauli ad Hebr. 1. *nouissime diebus istis locutus est nobis in filio, non intelligitur, quod sint instructi à Verbo Dei immediatè secundum diuinitatem, sed secundum humanitatem.*

QVÆSTIO CCXCI.

Virum homo per virtutem anime possit mutare materiam, & anima humana separata possit corpora mouere saltem localiter?

S. Thom. quæst. 117. art. 3. & 4.

1. **A**rticulo tertio quærit, vtrum homo per virtutem animæ possit corporalem materiam immutare?

2. Respondet, quod anima sua virtute na-

turali non potest immutare materiam corporalem, nisi mediantibus aliquibus corporibus, puta non potest corpora calefacere, nisi mediante igne, vel alio corpore formaliter, aut virtualiter calido.

3. Probat: nam vt cum Sancto Thoma quæst. 110. art. 2. diximus quæst. 203. materia corporalis non immutatur immediatè ad formam, nisi vel ab agente composito ex materia, & forma, vel à Deo, qui continet eminentèr materiam, & formam, vt causa primordialis vtriusque ideoque Angeli non possunt materiam corporalem immutare ad formam, nisi applicando corporalia agentia ad effectus aliquos producendos, puta non possunt corpora calefacere, nisi applicando ignem, vel aliud corpus calefactiuum: ergo multo minus anima rationalis, quæ est inferior Angelis, potest naturaliter immutare materiam corporalem ad formam, nisi mediantibus aliquibus corporibus. Ideo Augustinus lib. 3. de Trinit. cap. 8. dicit, quod materia corporalis soli Deo obedit ad nutum, siquidem solus Deus per suam voluntatem potest materiam corporalem immutare ad quamlibet formam. Dum ergo Gregorius lib. 2. dialog. cap. 30. dicit, quod sancti miracula aliquando ex prece faciunt, aliquando ex potestate, sicut Petrus, qui Tabitam mortuam prece suscitauit, Ananiam, & Saphiram mentientes morti increpando tradidit, significat sanctos miracula materiæ immutauit facere, non potestate, ac virtute naturali, sed potestate, ac virtute supernaturali gratiæ, ideoque ibidem dicit: *Qui Filij Dei ex potestate sunt, quid mirum si signa facere ex potestate valeant?* sed potestas, qua sancti possunt fieri filij Dei, est supernaturalis: ergo etiam potestas, qua sancti possunt facere miracula, & immutare materiam corporalem, est supernaturalis.

4. Quæres primo, si anima non potest immediatè immutare corpora, quænam est causa fascinationis, qua aliqui solo aspectu fascinant alios, ac præsertim pueros, de qua fascinatione loquitur Glossa super illud ad Galat. 3. *Quis vos fascinauit?* dicens, quod quidam habent oculos videntes, qui solo aspectu inficiunt alios, & maxime pueros.

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 2. Auicennam docuisse, quod materia corporalis nata est obedire spirituali substantiæ magis, quam contrarijs agentibus in natura; & ideo quando anima fuerit fortis in sua imaginatione, corporalis materia immutatur secundum eam, & hanc dicit esse causam oculi fascinantis. Sed quia hæc opinio repugnat doctrinæ traditæ, quod nimirum materia corporalis soli Deo obedit ad nutum, dicendum cum Sancto Thoma, quod ex forti, & vehemènti imaginatione animæ mutantur spiritus corporis animæ vñiti, ac præsertim hæc immutatio fit in oculis, ad quos subtiliores spiritus perueniunt. Oculi per spiritus infectos inficiunt aerem continuum vsque ad spatium determinatum, ideoque specula valde pura

pura contrahunt quamdam impuritatem ex aspectu mulieris menstruatae, ut notat Aristoteles lib. de somno, & vigilia, cap. 2. Cum igitur aliqua anima fuerit vehementer commota ad malitiam, sicut maxime in vetulabus contingit, efficitur secundum modum prædictum aspectus eius venenosus, & noxius, & maxime pueris, qui habent corpus tenerum, & de facili receptivum impressionis. Possibile est etiam, quod ex Dei permissione, vel etiam ex aliquo fato occulto, cooperetur ad hoc malignitas demonum, cum quibus vetula sortilege commercium habent.

5 Quætes secundo: nonne anima rationalis potest per apprehensionem immutare, & alterare proprium corpus, cui vnitur ut forma?

Respondet affirmatiue, ut patet ex eo, quod irascentes calefiunt, & rubescunt, timentes frigesunt, & pallescunt, & aliquando ita alterantur, ut agrotent, & moriantur. Ratio est, quia ut cum Sancto Thoma qu. 81. art. 2. diximus quæst. 236. appetitus sensitivus est actus organi corporali: ergo cum appetitus sensitivus immutatur ex apprehensione rationis, fit aliqua immutatio etiam in organo corporali, ideoque cum quis irascitur, calefit, cum timet, frigesit. At ad muranda corpora non vnita animæ, non sufficit apprehensio animæ, nisi mediante mutatione proprii corporis.

6. Articulo quarto quærit, vtrum anima rationalis separata possit corpora saltem localiter movere?

Respondet negatiue, ac docet, quod nullum corpus obedit anima separate ad motum localem, quantum est ex virtute sue nature, supra quam potest aliquid ei conferri virtute diuina. Probatur: nam cum anima rationalis est vnita corpori, non mouet immediatè, & ad nutum aliud corpus, quam quod ab ipsa est animatum, & viuificatum, ideoque manum, aut pedem, aut aliud membrum, abscissum non potest mouere immediatè, sed solum medio corpore sibi vnito: sed anima separata nullum corpus animat, ac viuificat: ergo anima separata nullum corpus potest naturaliter mouere. Ideo Aristoteles 2. de anima tex. 26. dicit, quod anima non potest mouere quodecunque corpus, sed solummodo proprium.

7 Quæres, quare Angeli possunt, cum voluerint localiter mouere corpora, ideoque materia corporalis dicitur ad nutum obedire Angelis, anima autem separata, licet sit substantia spiritualis, sicut Angeli, non possit cum voluerit, mouere corpora,

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. rationem esse, quia Angeli non sunt forma vilius corporis, ideoque habent virtutem motiuam non determinatam, ac restrictam ad hoc potius corpus, quam illud, ac proinde possunt mouere omnia corpora. At anima rationalis est forma corporis, ac proinde habet virtutem motiuam determinatam ad mouendum corpus, cui vnitur, ac mouere nequit

vllum corpus separatim.

8 Quia verò in itinerario Clementis Nicetas narrat Petro, quod Simon magus anima cuiusdam pueri à se interfecti vicebatur ad magicas operationes, quæ fiebant cum motu aliquorum corporum; Sanctus Thomas ad 2. respondet ex Augustino lib. 10. de Ciuitate cap. 11. & ex Chrysostomo hom. 29. in Matth. quod frequenter demones simulant se esse animas mortuorum ad conseruandum gentiliū errorem, qui hoc credebant, & ideo credibile est, quod Simon magus illudebatur ab aliquo demone, qui simulabat se esse animam pueri, quem ipse occiderat.

QVÆSTIO CCLXXXII.

Vtrum anima sensitiva, & etiam intellectiua traducatur cum semine, & omnes anime intellectiue fuerint simul create?

S. Tho. quæst. 118. art. 1. 2. 3.

1. **A**git demum S. Thomas de actione, qua vnus homo cum semine traducitur ex alio quoad animam, vel quoad corpus. Articulo igitur primo quærit, vtrum anima sensitiva in generatione traducatur, cum semine, vel potius à Deo fiat per creationem. Respondet quidam existimare animas sensitivas brutorum animalium à Deo creari. Hæc opinio posset admitti, si animæ sensitivæ brutorum animalium per se subsisterent, & haberent per se esse, & operationem. Nam quod per se est, & operatur, per se fit; sed res subsistens, & simplex non potest fieri, nisi à Deo per creationem ex nihilo: ergo. Sed quia ut ex Sancto Thoma quæst. 75. art. 3. diximus quæst. 223. animæ sensitivæ brutorum animalium non per se subsistunt, nec per se operantur, sed dicuntur esse, in quantum composita subsistentia per eas sunt, proportionatè non per se sunt, sed composita subsistentia per eas sunt, ut magis explicam quæst. 10. physicæ: sed generans debet esse simile genitori: ergo naturaliter animæ sensitivæ, ac omnes formæ non subsistentes producantur ab aliquibus agentibus corporeis transmutantibus materiā de potentia in actum, & educantibus formas ex potentia materie per aliquam virtutem corpoream, quæ in eis est. Animæ porro viuentium produci solent per semen. Ratio est, quia agens quo est potentius, eo potest diffundere suam actionem in magis distans, ideoque corpus quo est calidius, eo re-motius diffundit suam calorem: sed corpora viuentia vtpotè perfectiora sunt potentiora corporibus non viuentibus: ergo corpora viuentia diffundunt suam actionem in magis distans, quam corpora non viuentia: sed quæ producant sibi simile non solum per se ipsa, sed etiam per aliquod medium, cui communicatur virtus agentis principalis, diffundunt suam

Kkkkk 3

suam actionem ad magis distans, quam quæ producunt sibi simile solum per se ipsa: ergo licet corpora non viuientia producant sibi simile solum per se ipsa, corpora viuientia producant sibi simile non solum per se ipsa, sed etiam per medium, cui communicant suam virtutem, quod medium vocatur semen. Viuentia ergo per actionem se nutriendi, & augendi producunt per se ipsa sibi simile, partes nimirum carniū, & ossium similes alijs partibus: per actionem autem generandi producunt sibi simile per medium, hoc est per semen: ac bruta animalia producunt animas sensitivas per semen, quæ proinde dicuntur traduci, ac deriuari simul cum semine, ad quod semen tanquam ad instrumentum deriuatur virtus actiua ab anima animalis, ac plantæ, tanquam ab agente principali. Sicut autem nihil refert dicere, quod aliquid moueatur ab instrumento, ac quod moueatur ab agente principali, puta quod moueatur ab homine, vel à manu hominis, sic nihil refert dicere, quod animæ brutorum animalium, & plantarum deriuentur ab anima generantis, vel à virtute feminis deriuata ab anima generantis. Quia verò instrumentum virtute causæ principalis potest causare effectum perfectiorem se, ideo potentia generatiua, quæ est in semine animalis, & recensetur inter potentias vegetatiuas, virtute animæ sensitivæ potest causare animam sensitivam. Ex proportionali ratione licet semen non sit animatum, tamen quia continet virtutem animæ fundatam, & receptam in spiritu, qui est in semine, potest causare corpus animatum. Quia rursus in tali spiritu est etiam quidam calor ex virtute cælestium corporum, quorum virtute agentia inferiora agunt ad speciem, ut cum Sancto Thoma quæst. 115. art. 3. ad 2. diximus quæst. 287. num. 4. ideo 2. physic. tex. 26. dicitur, quod *homo generat hominem, & Sol*. Calor autem elementaris se habet instrumentaliter ad virtutem animæ, sicut etiam ad virtutem nutritiuam, ut dicitur 2. de anima, tex. 50. & 2. de partibus animalium, cap. 3.

2. Quæritur, vtrum principium actiuum animæ sensitivæ, quod est in semine, remaneat in animali iam generato, vel non remaneat?

Respondeo ex doctrina Sancti Thomæ in resp. ad 4. quod non remanet. Ut hoc explicetur, notandum primo ex Aristot. lib. 1. de Generat. anim. cap. 2. & 20. quod virtus actiua est in semine maris, materia autem, ex qua generatur foetus, est illud, quod ministratur à foemina.

3. Notandum secundo quod in materia, quæ ministratur à foemina, ab initio est anima vegetatiua, non quidem in actu secundo, cum actu non vegetetur, sed in actu primo, cum possit vegetari, eo pacto, quo in dormientibus anima sensitiva est solum in actu primo, non autem in actu secundo, cum dormien-

tes actu non sentiant. Ideo in materia ministrata à foemina anima vegetatiua est quodammodo dormiens.

4. Notandum tertio, quod materia illa transformatur, & perficitur à semine maris, donec perueniat ad actum animæ sensitivæ, non ita, ut ipsamet virtus feminis euadat anima sensitiva: (alioquin idem esset generans, & genitum, & potius fieret quædam nutritio, & augmentatio, quam generatio, ut Aristoteles dicit lib. 1. de anima tex. 33. & 34.) sed ita, ut in materia subministrata à foemina producat anima sensitiva.

5. Notandum quarto, quod postquam per virtutem principij actiui, hoc est feminis virilis, producta est anima sensitiva in materia, subministrata à foemina, & in aliqua parte principali geniti, puta in corde, tunc illa anima sensitiva ad complendum, perficiendum, augendum, & formandum proprium corpus, incipit operari per motum nutritiōis, & augmentatiōis. Virtus autem actiua, ac generatiua, quæ erat in semine, non remanet amplius, sed evanescit, dissoluto semine, & evanescente spiritu, qui erat in semine. Nec est absurdum, quod virtus instrumentalis ordinata ad aliquem effectum, habito effectu, & fine, desinat, & evanescat: sed virtus actiua, feminis ordinatur ad materiam animandam anima sensitiva: ergo non est inconueniens, quod desinat esse, producta iam anima sensitiva. Videri possunt quæ de animalium generatione ex semine dixi in Philos. quæst. 13. de anima, ob id, quod dicitur.

6. Articulo secundo quærit, vtrum etiam anima intellectiua, ac rationalis causetur ex semine?

Respondet negativè. Probat: nam impossibile est virtutem, quæ est in materia, extendere suam actionem ad producendum effectum immaterialem: sed virtus feminis est in materia: ergo impossibile est virtutem feminis extendere suam actionem ad producendum effectum immaterialem: sed anima intellectiua, quæ est principium intelligendi in homine, transcendit materiam, & est immaterialis: habet enim operationem intelligendi, in qua non communicat corpus: ergo impossibile est virtutem feminis extendere suam actionem ad producendam animam intellectiuam. Ideo Aristoteles lib. 2. de generat. animal. cap. 3. dicit, *Relinquitur intellectus solus de foris aduenire*: cum scilicet non producat a generante materiali, sed à solo Deo.

7. Confirmatur secundo: nam anima intellectiua, cum habeat operationem vitalem intelligendi independentem à corpore, habet etiam esse independentem à corpore, & materia, ac proinde per se subsistens, ut cum Sancto Thoma quæst. 75. art. 2. diximus quæst. 223. ergo etiam per se est, & fit, & cum sit substantia immaterialis non potest fieri per generationem, qua educatur ex potentia materiæ, sed debet fieri ex nihilo sui, & subiecti, ac

ac proinde per creationem à Deo. Concludit Sanctus Thomas: ponere ergo animam intellectivam à generante causari, nihil est aliud, quam ponere eam non subsistentem, & per consequens corrumpi cum corpore. Et ideo hæreticum est dicere, quod anima intellectiva traducatur cum semine.

8 Quæritur primò, in quo sensu Gen. 46. dicatur: *cunclis animæ, quæ egressæ sunt de femore Iacob*, quadraginta sex.

Respondeo cum Sancto Thoma in resp. ad 1. quod eo loco per synecdochæ sumitur pars pro toto, hoc est anima, quæ est pars hominis, pro toto homine, ac significatur 46. homines egressos fuisse de femore Iacob per carnalem generationem.

9 Quæres secundo: quandoquidem eadem anima est simul vegetativa, sensitiva, & intellectiva, quo pacto anima sensitiva hominis potest generari ex semine, anima autem intellectiva non generari ex semine?

Respondeo Sanctum Thomam in resp. ad 2. referre plures sententias. Prima est aliquorum, qui dixerunt operationes vitales embryonis, quibus nutritur, & augetur, non procedere ab anima embryonis, sed ab anima matris, vel à virtute formativa seminis. Reijcitur hæc opinio. Nam operationes vitales debent procedere ab ipso vivente, ac non possunt procedere solum ab extrinseco. Ideo dicendum, quod in embryone primo existit anima vegetativa, seu nutritiva, deinde anima sensitiva, ac demum intellectiva. Aliqui existimant ita unam ex istis animabus alteri supervenire, ut simul remaneant. Sed hanc opinionem de tribus animabus simul existentibus cum Sancto Thoma quæst. 76. art. 3. reiecit supra quæst. 227. & in philosophia in tract. de anima quæst. 6. Tertia sententia docet, quod eadem anima, quæ primo fuit vegetativa tantum, postea per actionem virtutis, quæ est in semine, perducitur ad hoc, ut sit etiam sensitiva, ac demum per virtutem superioris agentis, hoc est Dei, perducitur ad hoc, ut sit simul intellectiva. Reijcitur etiam hæc opinio. Primo enim anima fuscipiet magis, & minus, & anima augetur quodammodo per additionem gradus ad gradum. Secundo generatio animalis esset motus continuus, quo animal ab uno gradu perduceretur paulatim ad alium gradum. Tercio generatio hominis, aut equi non esset generatio simpliciter, quia supponeret ens actu per animam sensitivam, & vegetativam. Quarto anima intellectiva hominis creata à Deo est forma subsistens: ergo distinguitur ab anima sensitiva, quæ non est forma subsistens: ergo dantur in homine simul plures animæ, quod iam est reiectum. Si verò dicatur, quod anima intellectiva hominis non est forma subsistens, sed est quædam perfectio animæ sensitivæ, quam præsupponit, sequitur, quod corrupta anima sensitiva, corrumpatur etiam intellectiva, ut potè quæ non per se subsistit. Quarta sententia est eorum, qui dixerunt unum

numero esse intellectum omnium hominum. Sed hanc opinionem cum S. Thoma quæst. 76. art. 2. reiecit supra quæst. 226. Dicendum igitur, quod quia generatio unius est corruptio alterius, cum in homine, vel animalibus advenit forma perfectior, corrumpitur, ac desinit forma imperfectior contenta virtualiter in forma perfectiori: sed anima sensitiva, est perfectior, quàm anima vegetativa, & anima intellectiva est perfectior quàm anima sensitiva: ergo cum advenit anima sensitiva, corrumpitur, ac desinit anima purè vegetativa: & cum advenit anima intellectiva, corrumpitur, & desinit anima sensitiva, & anima intellectiva est simul vegetativa, sensitiva, & intellectiva & produciuntur à solo Deo per creationem. Hæc magis explicata sunt in philosophia, quæst. 6. de anima.

10 Addit Sanctus Thomas, quod cum duo agentia sunt subordinata, non repugnat, quod unum disponat materiam, aliud producat formam: sed tota natura subordinatur Deo, & agit ut instrumentum Dei: ergo non repugnat, quod natura disponat materiam ad animam intellectivam, & formet corpus, Deus autem creet animam, eamque corpori infundat. Hinc sequitur, quod homo generat sibi simile, in quantum per virtutem seminis disponit corpus ad animam humanam, quam Deus creat, & corpori infundit. In actione porro adulterorum illud, quod est naturæ, bonum est, cuius Deus cooperatur: quod autem est inordinata voluptas, est malum, & huic Deus non cooperatur, sed peccatum purè permittit.

11 Articulo tertio quærit, utrum omnes animæ humanæ creatæ fuerint simul à principio mundi?

Respondet aliquos existimasse animas hominum esse eiusdem rationis cum Angelis, hoc est cum substantiis separatis, quæ non uniuntur corporibus, ac proinde accidentaliter corporibus uniri, & omnes creatas fuisse simul ab initio mundi.

12 Reijcitur hæc opinio. Primo enim si animæ humanæ accidentaliter corporibus uniuntur, sequeretur, quod homo constitutus per unionem animæ cum corpore esset ens per accidens, vel quod sola anima esset homo: sed homo non est ens per accidens, & homo est compositum ex anima, & corpore, ac non est sola anima, ut cum Sancto Thoma quæst. 75. art. 4. diximus quæst. 224. & in philosophia quæst. 8. Physicorum: ergo.

13 Reijcitur secundo: anima enim non est eiusdem rationis cum Angelis: ergo &c. Probatur antecedens: nam Angeli intelligunt per species ingenitas, ac sine conversione ad phantasmata, ideoque non indigent corpore, & sensibus corporeis, ut cum Sancto Thoma quæst. 55. art. 2. diximus quæst. 150. anima autem hominis intelligit per species à sensibus acceptas, & convertendo se ad phantasmata, ut cum eodem Sancto Thoma quæst. 84. art.

art. 7. diximus quæst. 241. & 242. ideoque anima indiget corpore, & sensibus corporeis; sed ex diuerso modo intelligendi sequitur animas humanas esse diuersæ rationis ab Angelis: ergo.

14. Reijcitur tertio, & ex dictis positivè probatur animas humanas non fuisse simul creatas ab initio mundi. Nam si, vt probatum est, naturale est animæ vniri corpori, carere corpore est contra naturam animæ, ac proinde anima, dum caret corpore, non habet suam perfectionem, & est substantialiter incompleta: sed non fuit conueniens, vt Deus suum opus inchoaret ab imperfectis, & ab his, quæ sunt præter naturam: ergo non fuit conueniens, vt Deus ab initio crearet animas carentes corpore. Confirmatur: nam Deus ab initio non fecit homines carentes suis partibus naturalibus, puta manibus, aut pedibus: ergo multo minus fuit conueniens, vt faceret animas, sine corporibus.

15. Si verò aliquis dicat non esse naturale animæ, vt corpori vnatur, debet afferri ratio, cur de facto sit vnita corpori. Vel ergo dicitur animam fuisse vnitam corpori, quia voluit, vel quod fuit vnita corpori ex alia causa: si dicitur animam vnitam fuisse corpori, quia voluit, contra est primo: nam irrationabiliter anima voluit vniri corpori, si corpore non indigebat: sed si corpore indigebat, naturale fuit animæ vniri corpori: siquidem natura non deficit in necessarijs: ergo. Contra est secundo: nam fuisset irrationabile, vt animæ creatæ ab initio mundi post tot sæcula vellent corpori vniri. Tertio videretur casu contingere, vt anima vniretur huic corpori, siquidem ad hoc deberent concurrere voluntas animæ, & voluntas generantis. Si autem anima præter suam voluntatem, & naturam corpori vnitur, violenter vnitur: ergo talis vnio est animæ pœnalis, & tristis, ac proinde inciditur in errorem Origenis, qui docuit animas corporibus vniri in pœnam peccati, vt refert Epiphanius lib. 2. de Hæresibus, hæresi 64. ergo ne incidamus in hæc inconuenientia, dicendum, quod animæ non sunt creatæ ante corpora, sed simul creantur, & suis corporibus infunduntur. Vide quæ de hoc puncto dixi in philosophia quæst. 33. de anima, conc. 2.

16. Quæres primo, si Deus quotidie creat nouas animas, quo pacto Gen. 2. dicitur, quod die septimo Deus requieuit ab omni opere, quod pararat?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod Deus dicitur requieuisse die septimo, non quidem ab omni opere, siquidem lo. 3. Christus dicit: *Pater meus usque modo operatur, & ego operor*, sed à nouis rerum generibus, & speciebus condendis, quæ in operibus primis aliquo pacto non præxisterent. Animæ ergo hominum, quæ de nouo creantur, præextiterunt secundum similitudinem speciei in anima Adami, quæ creata fuit die sexta. Quæ verò ad perfectionem vniuersi sufficiunt spe-

cies, ideo mundus ab initio fuit perfectus, licet daretur vna sola anima Adami.

17. Addit Sanctus Thomas in resp. ad 3. quod de facto cum homo moritur, anima remanet separata à corpore in pœnam peccati. Ab initio autem non fuit conueniens, vt anima esset à corpore separata, ideoque cap. 1. dicitur: *Deus mortem non fecit, sed impij manibus, & verbis accerserunt eam*.

QVAESTIO CCLXXXIII.

Vtrum aliquid de alimento conuertatur in virtutem humane naturæ?

S. Th. quæst. 119. art. 1.

1. **P**ostquam Sanctus Thomas explicauit, quo pacto homines propagentur quoad animam, quæst. 119. explicat, quo pacto propagentur quoad corpus. Articulo igitur primo quærit, vtrum aliquid de alimento conuertatur in veritatem humane naturæ? Vt explicetur sensus quæstionis, & quæstio soluat, præmittit primo, quod quia ex Aristotele 2. Metaph. tex. 4. vnumquodque ita se habet ad veritatem, sicut se habet ad esse, illud dicitur pertinere ad veritatem alicuius naturæ, quod pertinet ad constitutionem talis naturæ. Dum ergo quæritur, vtrum alimentum conuertatur in veritatem humane naturæ, quæritur, vtrum alimentum conuertatur in aliquid pertinens ad constitutionem naturæ humane?

2. Præmittit secundo naturam dupliciter posse considerari. Primo potest considerari in communi, & secundum speciem, puta natura humana potest considerari in communi, in quantum constituit hominem secundum speciem. Secundo potest considerari in singulari, in quantum constituit indiuiduum, puta potest considerari hæc natura humana, in quantum constituit Petrum, Paulum, vel alium hominem singularem. Sicut igitur ad veritatem humane naturæ in communi pertinet anima rationalis, & corpus humanum, sic ad veritatem humane naturæ in singulari pertinet hæc anima, & hoc corpus, puta ad naturam Petri pertinet hæc anima, & hoc corpus.

3. Præmittit tertio dari quasdam substantias, quarum forma specifica non existit, nisi in hac materia, cui ab initio fuit vnita, puta forma Solis non potest de facto esse, & saluari, nisi in hac materia, cui ab initio fuit vnita. Idem dic de forma Lunæ, & aliorum planetarum.

4. His præmissis, refert, & reijcit Sanctus Thomas quasdam sententias, ac deinde proponit suam opinionem. Prima ergo sententia est quorundam, qui dixerunt, quod sicut forma Solis non potest de facto esse, & saluari, nisi in hac materia determinata, & signata, in qua fuit ab initio creata, sic anima rationalis, quæ

quæ est forma hominis, non potest de facto esse, & saluari, nisi in ea materia determinata, & signata, in qua ab initio creata fuit in Adamo. Consequenter docuerunt, quod illa solum materia, quæ ex Adamo deriuatur in posteros, informatur anima rationali; materia autem, quæ superadditur, non informatur anima rationali. Addunt, quod materia ex Adamo deriuata multiplicatur in se ipsa, & sic multiplicata informatur anima rationali aliorum hominum, & constituit substantiam illorum; alimentum autem non conuertitur in substantiam hominis aliti, sed solum requiritur, tanquam quoddam fomentum naturæ, vt resistat actioni caloris naturalis, ne consumatur humidum radicale, sicut plumbum, vel stannum additur argento, ne consumatur ab igne.

5 Hanc doctrinam Sanctus Thomas multipliciter impugnatur. Primo enim eo ipso, quod forma possit deferere materiam, in qua est, per corruptionem indiuidui, potest acquirere aliam materiam per generationem alterius indiuidui, ideoque omnia generabilia sunt corruptibilia, & e conuerso: ex. gr. eo ipso, quod potest corrumpi ignis, & sic forma ignis potest amittere materiam, in qua erat, potest generari alius ignis, & sic forma ignis potest acquirere materiam, in qua non erat: sed forma hominis, nimirum anima rationalis potest amittere materiam, in qua erat, & de facto illam amittit, cum homo moritur, & si non posset amittere materiam, in qua erat, homo non posset mori: ergo forma hominis, hoc est anima rationalis potest per hominis generationem acquirere materiam, in qua non erat.

6 Secundo in omnibus speciebus, quarum materia inuenitur tota in vnicuique indiuiduo, datur vnicuique solum indiuiduum, vt patet in Sole, Luna &c. Quia enim tota materia Solis inuenitur in vnicuique indiuiduo, datur vnicuique Sol: ergo si tota materia naturæ humanæ fuisset in vnicuique indiuiduo, nimirum in Adamo, daretur vnicuique indiuiduum naturæ humanæ, ac daretur vnicuique homo, sicut datur vnicuique Sol.

7 Tercio impugnatur eadem opinio, in quantum dicit materiam Adam, dum deriuatur in posteros, multiplicari in se ipsa. Nam materia non potest multiplicari, nisi vel per rarefactionem, ita ut eadem materia accipiat maiores dimensiones, vel per additionem alterius rei, vt cum ignis multiplicatur per additionem lignorum, vel per creationem nouæ materiæ; nullo ex his modis materia, quæ erat in Adamo, multiplicatur in corporibus humanis: ergo. Probatur minor. Primo enim, si dum pueri crescunt, materia multiplicaretur per rarefactionem, corpora hominum perfectæ ætatis euaderent rariora, & sic imperfectiora corporibus puerorum. Secundo non multiplicatur per creationem nouæ materiæ, siquidem vt dicit Gre-

gorius lib. 32. moral. cap. 10. omnia sunt simul creata secundum substantiam materiæ, licet non secundum speciem formæ. Relinquitur ergo, quod sicut ignis augetur per additionem lignorum, quæ conuertuntur in ignem, sic corpora humana augentur per additionem alimenti, quod conuertatur in veritatem corporis humani.

8 Quarto homo non differt ab animalibus, & plantis secundum animam vegetabilem, eiusque operationes: ergo si corpora hominum non multiplicantur, & crescunt per conuersionem alimenti in corpus nutritum, nec animalia, & plantæ auferentur, & crescerent per conuersionem alimenti in corpus nutritum, sed per rarefactionem eiusdem materiæ, vel per creationem nouæ materiæ: sed istæ duæ multiplicationes non possunt esse naturales, siquidem naturaliter non potest creari noua materia, & materia non potest naturaliter rarefieri, nisi vsque ad certum terminum: ergo animalia, & plantæ per nutritionem non auferentur, & crescerent naturaliter.

9 Secunda sententia docet formam humanam specificè consideratam posse acquirere aliam materiam, & sic constituere aliud indiuiduum: at formam humanam iam existentem in determinato indiuiduo, puta in Petro, non posse acquirere aliam materiam spectantem ad idem indiuiduum, sed esse affixam illi materiæ, cui fuit impressa in generatione, nec posse illam deferere vsque ad corruptionem talis indiuidui. Consequenter dicunt illam solam materiam, cui forma est impressa à generante, principaliter pertinere ad veritatem naturæ humanæ. Quia verò materia, cui primo forma impressa est à generante, non sufficit ad quantitatem debitam indiuidui, requiritur, vt adueniat noua materia per conuersionem alimenti in substantiam nutriti, & hanc materiam dicunt secundario pertinere ad substantiam nutriti, quia non requiritur ad primum esse indiuidui, sed ad eius quantitatem. Si autem aliquid aliud aduenit ex alimento, hoc non pertinet ad veritatem humanæ naturæ, propriè loquendo.

10 Reijcitur etiam hæc opinio. Primo enim corpora viuientium per hoc differunt à corporibus inanimatorum, quod corpora viuientium non solum possunt generare sibi simile in specie, puta equus equum, sed etiam sibi simile in eodem indiuiduo, puta caro carnem, dum se nutrit, & auget; corpora autem non viuientium, cum non nutrantur, hoc non possunt: sed hæc opinio negat hoc discrimen, dum asserit carnem non posse per nutritionem generare carnem similem, ac quæ principaliter pertineat ad veritatem humanæ naturæ: ergo.

11 Secundo virtus actiua seminis deriuatur ab anima generantis, & est eius instrumentum, vt dictum est quæst. 290: ergo virtus seminis non potest habere maiorem virtutem actiuam

activam, quam ipsa anima: sed virtute seminis verè aliqua materia in generatione assumit formam naturæ humanæ: ergo à fortiori ipsa anima in materiam alimenti poterit per nutritionem inducere formam naturæ humanæ.

12. Reijcitur tertio: nam indigemus alimento non solum ad augmentum (alioquin terminato augmento, non amplius indigeremus alimento) sed etiam ad restaurandas partes deperditas per actionem caloris naturalis: sed non esset restauratio, nisi id, quod ex alimento generatur, succederet in locum deperditi: ergo id, quod ex alimento generatur, succedit in locum deperditi: ergo sicut id, quod primo iterat, & deperditum est, spectabat ad veritatem humanæ naturæ, sic id, quod ex alimento generatur, spectat ad veritatem humanæ naturæ, in quantum verè accipit formam carnis, ossis, & aliarum partium. Ideo Philosophus lib. 2. de anima t. 43. & lib. 1. de Gener. t. 39. dicit, quod alimentum nutrit, in quantum est potentia caro.

13. Quæres primo, in quo sensu Matthæ 15. Christus dicat: *omne, quod in os intrat, in ventrem vadit, & per secessum emittitur*, si alimentum convertitur in substantiam hominis, in eoque remanet?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod non significat Christus totum, quod in os intrat, in secessum emittitur, sed solum, quod oportet, ut de quolibet cibo aliquid impurum per secessum emittatur. Addit ex Hieronymo in comment. loci citati, quod quicquid ex alimento generatur, potest etiam per calorem naturalem resolui, & per poros occultos emitti.

14. Quæritur secundo, in quo sensu dicat Aristoteles lib. 1. de generat. tex. 35. 36. & 37. quod alia est caro secundum speciem, alia est caro secundum materiam, & quod caro secundum materiam aduenit, & recedit?

Respondet in resp. ad 2. aliquos existimasse carnem secundum speciem dici id, quod primo accipit speciem humanam per actionem generantis, & hoc asserunt semper manere, donec individuum durat, carnem secundum materiam dici illam, quæ generatur ex alimento, & hanc dicunt non semper permanere, sed quod sicut aduenit, sic recedit. Verum hæc doctrina est contra mentem, & intentionem Aristotelis. Dicit enim eo loco, quod sicut in vnoquoque habentium speciem in materia, puta in ligno, & lapide, ita & in carne, hoc est secundum speciem, & illud secundum materiam: sed in ligno, lapide, aliisque inanimatis, cum non generentur ex semine, neque nutriantur ex alimento, id, quod est secundum speciem, non distinguitur ab eo, quod est secundum materiam, per hoc, quod illud, quod est secundum speciem, generetur ex semine, illud, quod est secundum materiam, non generetur ex semine, sed ex alimento: ergo per Aristotelem neque in carne,

id, quod est secundum speciem, & id, quod est secundum materiam, non distinguuntur ex eo, quod id, quod est secundum speciem, generetur ex semine, id, quod est secundum materiam, non generetur ex semine, sed ex alimento. Confirmatur: nam ut explicat Aristoteles t. 88. eiusdem libri, id, quod ex alimento generatur, adiungitur corpori nutrito per modum missionis, sicut aqua miscetur vino: sed non potest esse alia natura eius, quod aduenit, & eius, cui aduenit, cum iam sit factum vnum per modum missionis: ergo non est ratio, cur per calorem naturalem vnum consumatur, alterum non consumatur, sed remaneat. Respondet ergo Sanctus Thomas Aristotelem verbis citatis significare, non quod detur diuersa caro, alia secundum speciem, alia secundum materiam, sed quod eadem caro potest considerari secundum formale carnis, quod semper manet, & desinit, & secundum materiale carnis, quod manente individuo, aduenit, & recedit, siquidem aliqua eius partes adueniant de nouo ex alimento, aliqua recedunt, & desinunt, consumptæ per actionem caloris naturalis, eo pacto, quo in fornace ardente ignis secundum formale ignis manet, secundum materiale, aduenit, & recedit, dum aliqua pars desinit, alia de nouo aduenit, ac generatur ex lignis.

15. Quæritur tertio, in quo sensu medici dicant, humidum radicale, si deperdatur, restitui non posse?

Respondet, quod ad humidum radicale pertinet totum id, in quo fundatur virtus speciei, quod si subtrahatur, restitui nequit, eo pacto, quo si abscindatur manus, aut pes, restitui non potest. Humidum nutrituale dicitur, quod nondum peruenit ad suscipiendam perfectè naturam speciei, sed est in via, ad hoc, puta sanguis, & alia huiusmodi, quæ cum non sint animata, nondum informantur anima, quæ ut forma constituitur natura humana. Ideo subtrahito sanguine, remanet virtus speciei in radice, per quam sanguis potest reparari.

16. Quæritur quarto, quare si alimentum convertitur in veritatem humanæ naturæ, non potest homo continuè ex alimento reparari, quod perdit per actionem caloris, ac sic semper viuere, & nunquam mori?

Respondet, quod quia omne agens passibile, agendo, reparatur, omnis virtus corporis passibilis, agendo, paulatim debilitatur. Virtus igitur vitalis, quæ viuens conuertit alimentum in suam substantiam, ab initio est tam fortis, ut possit in suam substantiam convertere non solum, quod sufficit ad restaurationem deperditi, sed etiam quod sufficit ad augmentum, & tunc viuens crescit, & augetur. Procedente tempore, potest in suam substantiam convertere solum quod sufficit ad restaurationem deperditi, non autem quod requiritur ad augmentum, & tunc viuens non amplius crescit, & augetur. Deinde nec potest conuer.

conuertere quod sufficiat ad reparandum totum, quod deperditur, & tunc animal decre-
scit, & minuitur. Demum deficiente tali vir-
tute, animal moritur. Explicat hoc Aristote-
les lib. 1. de Generat. t. 88. exemplo vini con-
uertentis aquam admixtam in vinum, quod
per admissionem aquæ paulatim debilitatur,
ita vt tandem euadat totaliter aquosum, &
amittat formam vini.

17. Quæritur quarto, quo pacto remaneat
idem numero homo, quando paulatim, de-
perdita tota materia priori per actionem ca-
loris naturalis, succedit noua materia genera-
ta ex alimento per actionem nutritiuam.

Respondet ex Aristotele lib. 1. de Gene-
rat. t. 39. quod cum tota materia conuertitur
in ignem præexistentem, dicitur ignis præ-
existens nutriri, & tunc non dicitur esse alius
ignis, sed idem nutritus, & auctus: ergo pro-
portionaliter cum per nutritionem alimen-
tum conuertitur in carnem, & ossa præexi-
stentia, dicitur remanere idem viuens. Sed
de hoc puncto egi ex professo in physica,
quæst. 9.

QVÆSTIO CCXCIV.

ET VLTIMA.

Virum semen sit de superfluo alimenti?

S. Th. q. 119. art. 2.

In Articulo 2. quæst. 119. & vltimo totius
primæ partis S. Thomas quærit, virum
semen sit de superfluo alimenti?

Respondet affirmatiue. Vt conclusio-
nem explicet, & probet, præmittit primo,
quod vt dictum est art. 1. huius quæstionis, &
nos explicauimus quæst. 29. proximè præce-
dente, in natura humana est virtus ad com-
municandam suam formam alteri materiæ,
non solum per generationem in alio indivi-
duo, sed etiam per nutritionem, & augmen-
tationem in eodem individuo. Rursus ali-
mentum, quod est materia, cui communica-
tur talis forma, ab initio est dissimile, ac in
fine euadit simile: ex-gr. ab initio est dissimile
carni, in fine, dum per nutritionem accipit
formam carnis, fit simile carni; ab initio est
dissimile homini, in fine, dum per generatio-
nem accipit formam hominis, fit simile ho-
mini.

2. Præmittit secundo, quod iuxta ordinem
naturalem, quo aliquid ex potentia reducitur
in actum, & ex potentia tali fit actu tale, il-
lud per quosdam gradus ex potentia reducitur
in actum, ideoque in generatione primo ali-
quid est imperfectum, & in potentia ad perfe-
ctionem, deinde paulatim perficitur, & fit
perfectum actu. Et quia commune, & inde-
terminatum ad proprium, & determinatum
comparatur, sicut imperfectum ad perfectum,

animal autem ad hominem, vel equum com-
paratur sicut quodammodo commune ad
proprium, ideo in generatione prius genera-
tur animal in actu secundo cum operationi-
bus sentiendi communibus, deinde generatur
homo vel equus cum operationibus proprijs
hominis, aut equi. Proportionaliter alimen-
tum prius transmutatur in chylum, & tunc
accipit quamdam virtutem communem, per
quam potest transmutari in quamlibet par-
tem corporis, puta in carnem, ossa &c. dein-
de paulatim determinatur ad hoc, vt sit caro,
vel os.

3. Præmittit tertio alimentum non posse
esse materiam seminis, cum iam est conuer-
sum in substantiam membrorum, & partium,
puta carnis, ossis &c. ita vt partes resoluantur
in semen. Ratio est, quia illud resolutum
vel non amplius retineret naturam eius, quod
resoluitur, vel illam retineret: si non retine-
ret naturam, quam habuisset, non esset in via
generationis, sed corruptionis, ac proinde
non retineret, nec haberet virtutem conuer-
tendi aliud in similem naturam carnis, ossis
&c. si retineret naturam carnis, ossis, reti-
neret naturam partis determinatæ, ac proinde
non haberet virtutem generandi totum com-
positum ex omnibus partibus, sed solum ge-
nerandi vnā partem determinatam, puta
carnem, aut os &c. Posset dici semen ita re-
solui, ac decidi ex omnibus partibus, vt reti-
neat naturam omnium partium, ac proinde
sit actu paruum quoddam animal, puta vt
semen canis sit actu paruum quidam canis, se-
men equi sit actu paruum quidam equus. Reij-
citur hæc sententia: nam hoc pacto generatio
animalis ex animali fieret solum per diuisionem,
sicut cum lutum diuiditur ex luto, &
sicut in animalibus, quæ diuisa viuunt: sed
hoc est inconueniens: ergo:

4. Præmittit quarto, quod quandoqui-
dem semen non decidit ex eo, quod erat
actu totum, hoc est ex toto animali, & sin-
gulis eius membris, decidit ex eo, quod
erat totum solum in potentia, & habebat vir-
tutem producendi per nutritionem singulas
partes animalis: sed hoc, quod est potentia,
totum animal, & singulæ eius partes, est il-
lud, quod generatur ex alimento, antequam
conuertatur in substantiam membrorum, in
carnem, ossa &c: ergo semen decidit, & ac-
cipitur ex eo, quod generatur ex alimento,
antequam conuertatur in substantiam mem-
brorum.

5. Hinc concluditur semen esse de super-
fluo alimenti. Illud enim, quod remanet ex
alimento, quod est iam potentia totum ani-
mal, vocatur superfluum alimenti. Ideo vir-
tus nutritiua dicitur deferuire virtuti genera-
tiuæ, quia id, quod est conuersum per virtu-
tem nutritiuam, & non deseruit nutritioni
individui, accipitur à virtute generatiua vt
semen ad generandum simile in specie. Con-
firmat hoc Aristoteles lib. 7. de Histor. animal.
cap. 7.

820 De generatione hominis ex semine.

cap. 7. ex signo. Nam animalia magni corporis parum habent seminis proportionaliter ad corpus, & similiter animalia pingua parum habent seminis: ergo signum est, quod quia multum alimenti consumunt in nutriendo magno, & pingui corpore, parum illis superest seminis, ac proinde semen est superfluum alimenti.

6. Quæres primo: si semen non est pars substantiæ generantis, sed est superfluum alimenti, quomodo verificatur dictum Damasceni, qui lib. 1. de fide, cap. 8. dicit, quod generatio est opus naturæ producens genitum ex substantia generantis?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod genitum dicitur esse ex substantia generantis, quia est ex semine, quod habet virtutem generandi à forma substantiæ generantis, & quia idem semen est potentia substantiæ generantis, ut explicatum est.

7. Quæritur secundo, quare sæpe filius non solum assimilatur patri, sed etiam auo, si generatur non ex aliquo, quod fuerit in auo, sed solum ex superfluo alimenti, quod non fuit in auo?

Respondet in resp. ad 2. quod assimilatur auo, quia in semine est aliqua virtus deriuata ab auo. Ideo genitum non assimilatur boui, ex cuius carnibus fit patris alimentum, sed patri, quia virtus generatiua deriuatur in alimentum, non ex cibis, ex quibus fit alimentum, sed ex animali, quod communicat

semini virtutem generatiuam.

8. Quæritur tertio, quo pacto verificetur dictum Augustini, qui lib. 10. de Gen. ad litt. cap. 19. & 20. dicit, quod nos fuimus in Adam, non solum secundum seminalem rationem, sed etiam secundum corpulentam substantiam.

Respondet in resp. ad 4. quod non est sic intelligendum, ut Augustinus docuerit in Adamo actu fuisse seminalem rationem propinquam huius hominis, aut corpulentam eius substantiam, sed solum ut utrumque fuerit in Adamo originaliter, seu secundum originem. Materia enim corporalis ministrata à matre, quam Augustinus vocat corpulentam substantiam, deriuatur originaliter ab Adamo, & similiter ab Adamo deriuatur virtus actiua existens in semine patris, quæ est propinqua ratio feminalis huius hominis. Christus dicitur fuisse in Adamo solum secundum corpulentam substantiam, non autem secundum rationem seminalem, quia materia ministrata à matre Virgine, ex qua materia formatum est corpus Christi, deriuata est ab Adamo: virtus autem actiua, quæ formauit corpus Christi, non est deriuata ex Adamo, siquidem corpus Christi non est formatum per virtutem seminis virilis, sed per virtutem, & operationem Spiritus Sancti. Et per hæc Sanctus Thomas concludit primam partem suæ summæ Theologicæ.

FINIS PRIMI TOMI.